

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

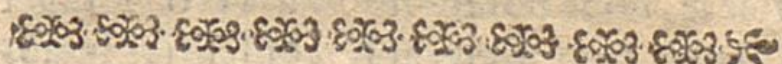
De Angelis Actibvs humanis, & Legibus

Vindalium, 1646

Cap. X. De consuetudine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38834

Verum ea etiam ad poenas latae sententiae extendi potest, si non incuruntur, nisi post declarationem sententiae: tenetur enim iudex tunc declarare, crimine fuisse commissum, propter quod quis poenam lege latam incurrit, simulque dare operam, ut talis poena executioni mandetur.

CAPVT X.

De consuetudine.

CONCLUSIO I.

Consuetudo habet vim legis.) Hoc ut melius percipias, Nota 1. consuetudinem hic non sumi pro usu frequenti, sed pro iure quod ex tali usu ortum habet: unde solet definiri, ius quoddam moribus constitutum quod pro lege suscipitur, cum deficit lex id est, quod habet vim legis, cum non adest lex, quae obligationem inducat.

Nota 2. consuetudinem, quae est secundum legem non facere nouam legem, sed esse legis iam positae obseruationem: quae vero est praeter legem, nouum ius constituere, sicut & illam quae est contra legem humanam, non tamen eam

quæ legi naturali, aut diuinæ repugnat: quæ enim duabus his legibus contraria sũt, mala adeóque vim obligandi habere nequeunt.

Dices esse etiam mala, quæ repugnant legi humanæ. Verùm discrimen apertum est inter leges illas, quòd naturalis deficere non potest diuina verò semper manet, cum Deus non consentiat in abrogationem illius: at humana, ex consensu saltem tacito legislatoris, per oppositam consuetudinem tollitur, adeóque peccatum non est, contra illam agere quando opposita consuetudo legitime introducta est.

CONCLUSIO II. Ut consuetudo habeat vim legis, varias condiciones habere debet.) Prima est, ut versetur circa materiam, de qua lex statui possit: vnde sicut nõ potest lex statui, ita nec induci cõsuetudo, de actibus malis, aut cõmuni bono repugnãtib, aut inutilibus.

Secunda, ut inducatur per actus liberos, cùm ij tantũ habeant vim obligandi. At hĩc agimus de consuetudine; quæ habet vim legis, cuique proinde vis obligandi competit.

Tertia, ut per varios, & longo tempore repetitos actus stabiliatur: non enim aliter legitimã præscriptionẽ ad obligãdum

dum

am requisitam quæ communiter decennium non interruptum exigit, habere potest.

Quarta, ut actus illi à majori parte communitatis eliciantur, sintque externi, & iis noti qui consuetudinem introducere volunt; quia aliàs non sufficerent ad constituendam legem externam, & omnes generatim obligantem.

Quinta, ut consuetudo non introducatur, sine consensu saltem tacito Principis, cum aliter legis vim habere nequeat. Dico, saltem tacito, non enim requiritur, ut Princeps sciat nouam consuetudinem introduci, eamque formaliter approbet; sed sufficit, quod id sciens, non contradicat, cum potest contradicere, sine graui incommodo; vel etiam quod factum ignorans, ius commune non reuocet, quo statuitur, consuetudinem laudabilem, & legitime præscriptam vim legis habere. Tale siquidem ius tacite approbando, censetur approbare omnes consuetudines speciales quibus duæ illæ conditiones conueniunt, etsi illas distinctè, & in particulari non cognoscat.

CONCLUSIO III. Varij sunt effectus consuetudinis.) Primus est, inducere obligationem, tam ad culpam, quàm ad pœnam, ut patet ex supradictis de obligatione Angelis.

L

gatione legis: cum enim consuetudo vim legis habeat, debet eandem inducere obligationem, quam imponit lex. Unde quemadmodum datur lex aliqua merè pœnalis, quæ scilicet obligat tantum ad pœnam, non ad culpam, ita potest introduci consuetudo, quæ ad solam pœnam obliget.

Secundus effectus consuetudinis est, legem præcedentem abrogare: siquidem, ex dictis, consuetudo habet vim legis; et prioris legis obligatio tollitur per posteriorem, eo quòd lex non obligat, nisi iuxta intentionem legislatoris, cuius voluntas posterior præferenda priori. Ergo & ipsa consuetudo legitime introducta, habet vim abrogandi legem præcedentem, & tollendi obligationem illius.

Nota 1. per consuetudinem abrogari posse legem irritantem, cum per legem de nouo statutam id fieri queat & in vtraque sufficiens causa occurrere possit, quæ huiusmodi abrogationem honestet. Unde per consuetudinem possunt impedimenta, iure humano matrimonium irritantia, abrogari.

Nota 2. legem prohibentem consuetudinem contrariam posse abrogari per talem consuetudinem superuenientem, quando contingit res ita mutari, ut ex

prudenti iudicio illud rationabile, & communi bono consentaneum videatur, quòd aliàs, quando lex statuta est, propter alias circumstantias inconueniens apparebat: non enim legislator talem casum comprehendisse censeretur.

Tertius effectus consuetudinis est, inducere legem irritantem; si enim potest legem irritantem abrogare, poterit & irritantem inducere. Vnde quemadmodum per legem, ita & per consuetudinem possunt introduci impedimenta matrimonium irritantia. Neque refert, introducentes esse inferiores Pontifice, quia hoc non fieret, sine consensu illius, superius explicato.

Quartus effectus est, legem interpretari, vt à fortiori ex dictis colligitur, quia minus est, legem interpretari, quam eam abrogare, & nouam condere. Et aliunde lex interdum valde obscura est, neque meliùs vera illius interlligentia haberi potest, quam ex communi hominum sensu, per receptam consuetudinem satis manifestato. Vnde consuetudo, optima legum interpres.

Notant hic aliqui, consuetudinem interpretatiuam habere vim legis, & necessario sequendam esse, quando legitimè præscripta est: deficiente verò præscrip-

tionem, eo probabilius legem interpreta-
 ri, quo diutius & maiori consensu serua-
 tur. Verum exactè loquendo, consuetu-
 do priori modo spectata, non videtur
 lex, tum quia si legis observatio præ-
 scripta legem constitueret, eiusdem ob-
 servatio rursus per æquale tempus serua-
 ta, haberet vim legis, & sic consequenter
 multæ leges ex vnius observatione, suc-
 cessu temporis generarentur; tum quia vt
 consuetudo vim legis obtineat, qui eam
 inducunt, debent habere intentionem se
 obligando ad observationem illius, ex
 supradictis: at qui operantur secundum
 legem statutam, tali intentione carent,
 cum non agant nisi animo observandi
 legem antiquam, & ex illius præscrip-
 to.

CONCLUSIO IV. Consuetudo
 abrogari potest per sequentem legem,
 & per oppositam consuetudinem.) Prior
 pars probatur: nam si consuetudo legem
 abrogare potest. vt dictum est quæ ratio
 est cur lex consuetudinem abrogare non
 possit; cum recepta consuetudo non tol-
 lat, aut minuat potestatem quam habet
 Princeps condendi legem, & obligandi
 ad observationem illius: neque vim legis
 habeat, nisi quatenus Princeps in eam
 consentit, vt dictum est. Et sic per Con-

eilium Trident. sess. 23. de reformatione cap. 15. abrogatur consuetudo illa, qua simplex Sacerdos poterat sibi in confessorium eligere, quem volebat.

Verum quia Princeps per legem, non censetur abrogare oppositam consuetudinem, nisi eam cognoscat, hinc colligitur 1. per legem vniuersalem, abrogari tantum consuetudinem vniuersalem, non autem specialem alicuius loci, nisi illius mentionem faciat, aut clausulam cuiuscunque consuetudinis derogatoriam contineat; quia legiflator prælumitur illam cognoscere non istam. 2. neque etiam per legem particularem, latam à Principe vniuersali, derogari per se loquendo consuetudini particulari; quia Princeps æquè censetur ignorare consuetudinem particularem, siue legem particularem, siue vniuersalem statuat. Quando lex particularis procedit à superiore particulari, per eam derogari consuetudini particulari, quia superior particularis legem cōdens, censetur non ignorare eiusmodi consuetudinem. Vnde lex ab Episcopo lata, oppositam consuetudinem, in illius diocesi receptam, tollit: & statuta specialia alicuius Urbis, consuetudinem ibi obseruatam infirmant.

Posterior pars ex dictis facile colligi

potest: nam cum non introducatur consuetudo, ut supponimus, nisi ex consensu Principis; sicut per eam tollitur lex antiqua, ita & consuetudo recepta per eandem abrogatur, si ei sit opposita.

Nota 1. consuetudinem vniuersalem non abrogari ex toto, nisi per oppositam consuetudinem vniuersalem: si enim quæ de nouo introducitur sit particularis, ea non abrogabit vniuersalem, nisi quoad specialem locum in quo vigere incipit. 2. non plus requiri temporis, ut vna consuetudo tollat aliam, quam ut lex tollatur per consuetudinem; quare sicut ad hoc, ita & ad illud decennium sufficit. 3. eos qui nouam introducunt consuetudinem, contrariam legi, aut consuetudini receptæ, peccare per se loquendo, quamdiu defectu sufficientis præscriptionis, consuetudo introducta vim legis non obtinet: quia tandiu lex, vel consuetudo opposita vigeret, & obligat. Dico, per se loquendo, nam fieri potest ratione ignorantia, ut peccatum non committatur, etsi tempus ad legitimam præscriptionem requisitum elapsum non sit: præsertim quando noua consuetudo ita inualuit, ut plerique viri boni eam sine scrupulo obseruent.